ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Little Russian Nat'l Union of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year ...... $2.00 | Canada & Europe
half year ...... 1.00 | per year $3.00
single copy ...... .03 | half year 1.50

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
"РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік ...... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року ...... 1.00 | на рік $3.00
поод. число ...... .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота 3-го жовтня 1914. Ч. 57. 181 VOL. XXII. Jersey City, N. J., Saturday, October 3, 1914. N. 57.

КРІВАВА ТРИТИЖНЕВА БИТВА БЕЗ РІШАЮЧОГО ВИСЛІДУ.

Обі сторони доносять лише про незначні успіхи.

В Польськім Королівстві прийде небаром до великої рішаючої битви.

Брак всяких вістий про дальшу воєнну акцію в Галичині.

Війна з Росією:

в Галичині:

МОСКАЛІ В ГАЛИЧИНІ У ВЕЛИКІЙ НЕБЕЗПЕЦІ.

Лондон, 2. жовтня. — З Петрограду надійшли вісти, що Німці з великим поспіхом нагромадили великі сили недалеко Кракова і посувають ся здовж ріки Висли. В сей спосіб грозить російській армії в Галичині велика небезпека. Вона мусить або подати ся назад, або звести рішаючу битву з Австрійцями и Німцями. Силу німецьких і австрійських військ в Галичині обчисляють на 2,500.000, коли російська армія в Галичині числить всего около 1.000.000.

Москалі самі признають, що їх положенє в Галичині не є так корисне, як недавно тому хвалили ся. І хто знає, чи небаром не прийдеть ся їм попрощати ся з Галичиною.

ПРИГОТОВЛЕНЯ ДО РІШАЮЧОЇ БИТВИ З МОСКАЛЯМИ.

Рим (через Париж), 1. жовтня. — Тут наспіли вісти, що Австрія ладить ся до великої рішаючої битви з Москалями. Всі зелізниці в Мораві і Чехії занаті транспортами військ і воєнних матеріялв. Переїзд для цивільних осіб цілковито здержано.

З Відня доходять вісти, що німецький генеральний штаб взяв цілу воєнну акцію проти Москалів у свої руки, а головну команду над всіми австрійськими силами обняв один із найспосібнійших німецьких генералів.

МОСКАЛІ УТІКАЮТЬ З КАРПАТ.

Рим (через Лондон), 1. жовтня. — Телеграма, яка наспіла з Будапешту, потверджує, що малі відділи російського війска, котрі намагали ся обсадити гірський перехід в Карпатах коло Ужока, зістали прогнані. Всі переходи через Карпати обсаджені угорським військом.

З повисшої телеграми виходить, що заповіджений Москалями похід на Будапешт вже скінчив ся. На підставі вістий з Петрограду можна ствердити, що всі дотеперішні російські телеграми не доносили про дійсні події, але лише про наміри Москалів. Покажеть ся отже, що від намірів до діла ще далеко.

ЩЕ ПРО ЗАМАХ НА ГРАФА БОБРИНСЬКОГО.

Берлін (бездр. телеґр.), 1. жовтня. — З Копенгаген надійшла до Берліна відомість, що замах на графа Бобринського довершено у Київі, а не у Львові.

Ґр. Бобринський уладив дня 31. серпня у Київі велике народне віче, на котрім виголосив принагідну бесіду, кидаючи обиди на Австрію і Німеччину. Тоді з товпи впало кілька револьверових стрілів. Ґр. Бобринський упав ранений на землю. Серед згромадженої товпи повстало велике замішанє, однак поліції удало ся приловити убийника. Ним був один Українець, студент київського університету. При слідстві відмовив він всяких зізнань.

Ґр. Бобринський зістав ранений в рамя, але рана не загрожує небезпеці житя. Після замаху переведено в Київі богато ревізій і арештовань серед українських студентів.

Недавно доносили телеграми про замах на гр. Бобриньского у Львові, тепер знова у Київі. Котра з тих вістий є правдива, годі провірити. В телеграмах з Петрограду не було дотепер про се найменьшої згадки.

АВСТРІЙСЬКИЙ ҐЕН. АВФЕНБЕРҐ МАВ ЗАНЕДУЖАТИ НА ХОЛЄРУ.

Париж, 1. жовтня. — З Риму надійшла вість, що в Австрії оголошено урядово про уступленє ґен. Авфенберґа, команданта першої австрійської армії. Причиною уступленя є недуга.

Лондон, 1. жовтня. — Через Рим наспіла з Відня телеграма, що ґен. Авфенберґ занедужав на холєру.

З Австрії нема доси про се ніяких вістий. Армія ген. Авфенберґа, яка віднесла побіду над Москалями під Красником і Люблином, находить ся після послідних вістий коло Рашева. Причиною її відвороту було занятє Москалями Львова і охорона загроженої армії ген. Данкля.

в Польськім Королівстві:

КОРИСНЕ ПОЛОЖЕНЄ НІМЦІВ В ПОЛЬСЬКІМ КОРОЛІВСТВІ.

Берлін (через Лондон), 1. жовтня. — Положенє на терені війни з Росією є загально дуже корисне. Німецький ґенеральний штаб оголосив урядово, що Москалям не удало ся здержати дальшого походу німецької армії в глиб краю. Бомбардованє російської кріпости Осівця триває дальше і небаром можна надіяти ся її упадку. Російська армія ґен. Ренenкампфа силувала ся на ріжних місцях заатакувати німецьку лінію, але всі напади відбито, задаючи Москалям значні страти.

З Відня надійшли вісти з міністерства війни. Вони стверджують, що дальша акція російських військ в Галичині цілковито здержана. Залога Перемишля задала підчас нападу неприятелеви великі страти.

Петроградські телеграми, які доносили перед кількома днями про побіду ген. Ренекампфа над Німцями, показали ся безпідставними.

МОСКАЛІ ЛАДЯТЬ СЯ ДО ВЕЛИКОЇ РІШАЮЧОЇ БИТВИ З НІМЦЯМИ.

Лондон, 1. жовтня. — З Петрограду доносять, що 1.000.000 російська армія під особистою командою Николая Николаєвича йде в напрямі німецьких укріплених становищ в полуднево-західній Польщі. Між передними сторожами прийшло вже до перших стріч. Кождої хвилі можна надіяти ся, що прийде до рішаючої битви.

Друга російська армія в силі 500.000 розпочала битву з Німцями коло Августова. Армія під командою ґен. Ренenкампфа, яка боронить переходу через ріку Нємен, одержала нові сили і числить також около 1.000.000. Обі армії мають вдарити на Східні Пруси.

НІМЕЦЬКА АРМІЯ В НАДБАЛТІЙСЬКИХ ГУБЕРНІЯХ.

Рим (через Лондон), 1. жовтня. — Німецька воєнна фльота, при котрій находить ся 37 транспортових кораблів, відплила в напрямі берегів Курляндії з наміром висадити там сильну армію.

Після вістий з Петрограду Німцям не удало ся доси виконати свого пляну. Німецька фльота, яка прибула недалеко пристани Віндав, була змушена до відвороту. Німці дали лише кілька стрілів, причім убили трох російських жовнірів.

Війна з Францією.

БИТВА ЩЕ НЕ РІШЕНА.

Берлін (через Гаґу і Лондон), 1. жовтня. — Німецький урядовий рапорт оголосив слідуючі вісти з терену війни у Франції:

„Битва на правім крилі триває дальше, ведена з обох сторін з великим завзятєм. Доси однак жадна сторона не здобула важнійших успіхів. Всі напади союзників відбито. Відділи неприятелів на півночи і на полудни від місцевости Альберт зістали прогнані.

„Коло Туль і Верден роблять Французи зусиля, щоби перешкодити Німцям цілковите окруженє обох тих кріпостий, але доси не здобули ніяких користий.

„В Арґонах посувають ся німецькі війска поволи наперед.

„На правім крилі прийшли Французам значні нові сили і вони розпочали атак на німецькі становища, але безуспіху".

ПОСЛІДНИЙ УРЯДОВИЙ ФРАНЦУСЬКИЙ РАПОРТ.

Париж, 1. жовтня. — Нині пополудни оголосив французький ґенеральний штаб слідуючі вісти з поля війни:

„Загальне положенє не змінило ся. На лівім і правім крилі удало ся нам в кількох місцях посунути ся наперед. Загальне положенє представляєть ся для нас зовсім корисно".

Вже від тижня всі французькі й англійські урядові рапорти не подають жадних близших подробиць з поля битви. Військові власти оправдують се тим, що на цілій лінії робить ся великі приготованя до рішаючої битви, які мусять покищо остати в тайні.

АРМІЯ ҐЕН. КЛЮКА ПЕРЕЛОМИЛА ЛІНІЮ СОЮЗНИКІВ.

Париж, 2. жовтня. — Ґен. Клюк, командант правого німецького крила, одержавши сильну поміч, атакував через 48 годин безнастанно становища армії союзників. На північ від Сом удало ся йому відтяти армію союзників від головної сили.

Отся телеграма походить з Парижа і треба принити, що ґен. Клюк мусів віднести велику побіду коли самі Французи признають ся до неудачі.

ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕНЄ

НА ТЕРЕНІ ВІЙНИ З РОСІЄЮ:

Вже від довшого часу брак всяких відомостий з терену війни в Галичині. Навіть російські телеграми не доносять від трох днів про нові побіди над Австрійцями, як се вони дотепер звичайно робили. Про здобутє Перемишля Москалі вже перестали писати. З того належить вносити, що Австрійці заняли догідні становища, здержуючи дальший похід російської армії.

Натомісць телеграми приносять вісти, що Росія ладить ся до рішаючої битви в полуднево-західній части Польського Королівства. Видно, що Москалям їх пляни не дуже удають ся. Цілию Москалів є безперечно Берлін, лише в тім біда, куди до него дістати ся. Найперше плянували Москалі через Східні Пруси — не удало ся, відтак через Галичину — не удаєть ся, тепер пробують через Польське Королівство — знова не удаєть ся. Москалі страшать Німців своїми міліоновими арміями, але Німці з Росії якось не уступають. Противно, німецькі війска посувають ся чимраз дальше в глиб Росії. І се є якраз причиною, длячого Москалі здержали ся від дальшої акції в Галичині: а може вислали часть своєї армії до Польського Королівства, щоби відвернути небезпеку, яка їм грозить зі сторони Німців. В противнім случаю моглоб зайти таке, що заки Москалі здобули би Перемишль і Краків, Німці були би вже в Петрограді.

Може вже найблизші дні розяснять ціле положенє.

НА ТЕРЕНІ ВІЙНИ З ФРАНЦІЄЮ:

По завзятій тритижневій битві жадна сторона не віднесла якогось рішаючого успіху. Обі сторони доносять про здобутє користий, які однак на загальне положенє не мають жадного більшого впливу. Загально догадують ся, що війна не скоро скінчить ся. Обі сторони роблять приготовленя на зиму.

В послідних днях прийшло до більшої битви лише коло місцевости Альберт (на північ від Амєну), яку Німці остаточно заняли. Німецька армія під командою ґен. Клюка, про котру вже нераз доносили лондонські телеґрами, що вона розбита і цілий її штаб взятий до неволі, розпочала знова офензиву проти союзників.

Французи покладають великі надії на поміч індійської армії, яка небаром вже візьме участь у війні.

70.000 ІНДІЙЦІВ ПРИБУЛО ДО ФРАНЦІЇ.

Лондон, 1. жовтня. — В пристани Марсилії (на полудневім побережу Франції) висіла нова англійська армія, зложена з 70.000 Індійців. Французьке населенє витало Індійців дуже радісно. Ся армія візьме небаром участь в битві.

З сеї нагоди появило ся у французьких часописях богато артикулів, в яких вихваляють хоробрість індійських жовнірів. Французи покладають на Індійців великі надії і є певні, що вони перехилять побіду на сторону союзників.

ЗДОБУТЄ АНТВЕРПІЇ НІМЦЯМИ Є НЕМИНУЧЕ.

Лондон, 1. жовтня. — З Антверпії надійшли урядові вісти про облогу кріпости Німцями. Німці бомбардують без перестанку полудневі форти. Шкоди незначні і є надія, що кріпость ще довго удержить ся. На лінії між рікою Шельдою і Сен виконали Німці сильний атак, але Бельгійцям удало ся його відперти.

З повисшої телеграми належить вносити, що Німці окружили кріпость зі всіх сторін. Бельгійці не можуть найти ся ніякої помочи зі сторони моря, бо місто зовсім відтяте. Деякі телеграми доносять, що в дорозі до Антверпії находять ся великі облогові гармати. З упадком Антверпії ціла Бельгія опинить ся в руках Німців.

ЧЕРЕЗ ОБОРОНУ АНТВЕРПІЇ БЕЛЬГІЙЦІ ПОНЕСЛИ ШКОДУ 50 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

Лондон, 1. жовтня. — Щоби приготовити Антверпію до оборони перед Німцями, мусїли Бельґійці понести дуже великі жертви. Довкола Антверпії знищили вони всі села, дороги і мости, вирубали всі дерева, значну часть околиці затопили. В сей спосіб спричинені шкоди обчисляють на $50.000.000.

ФРАНЦУЗИ ЛАДЯТЬ СЯ ДО ВІЙНИ В ЗИМІ.

Париж, 1. жовтня. — Національний комітет, оснований в цїли несеня помочи французькій армії, оголосив відозву до населеня, щоби присилало зимове одінє для французьких жовнірів. З того вносять, що війна з Німеччиною не скоро скінчить ся.

Відозва французького комітету видаєсь досить дивною, що Французи в сей спосіб старають ся о зимову одіж для своєї армії. Австрійські й німецькі власти вже від кількох літ робили приготовленя на случай зимової воєнної кампанії.

АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА В СЕРБІЇ.

Лондон, 2. жовтня. — З Нїшу (теперішної столиці Сербії) доносять, що

головний командант сербських війск, ген. Янкович, видав розказ до відвороту армії, яка мала на ціли здобути Сараєво. Свій приказ оправдує тим, що Австрійці заняли сильні становища та, що здобутє Сараєва коштувало би забагато жертв.

Після иньших донесень австрійські війска посунули ся далеко в глиб Сербії і їх головний командант побоює ся, що Австрійці зможуть відтяти армію Сербів, яка перейшла боснійську границю, і тому видав повисший приказ.

Показує ся отже, що всі побіди Сербів були звичайними брехнями, а австрійські війска прогнали не лише Сербів з австрійської території, але й заняли значну часть Сербії.

—o—

ВІЙНА НА ДАЛЕКІМ СХОДІ.

Пекинг, 1. жовтня. — З Тіен-Тсін доносять, що німецьке війско було приневолене опустити зовнішні укріплення з причини великої переваги японської армії.

Дотеперішні страти Японців виносять 1.700 в убитих і 800 в ранених. Японці здержались наразі від дальної облоги, ожидаючи тяжких облогових гармат, які находять ся вже в дорозі з Японії до Хін.

—o—

ВІДПОВІДЬ АВСТРІЇ НА ПРОТЕСТ ІТАЛІЇ.

Рим (через Лондон), 1. жовтня. — **Австрійсько-угорське правительство дало вдоволяючу відповідь на протест Італії з причини затопленя кількох італійських кораблів. Австрія зобовязала ся поробити всяні стараня, щоби усунути небезпеку для італійської мореплавби. Крім сего Австрія згодила ся покрити всї дотеперішні страти Італії, які виносять около $1.000.000.**

Причиною італійського протесту було се, що кілька італійських купецьких кораблів затонуло з причини вїханя на морські міни.

До бою!

Гура, гура, хлопці, жваво,
В бій кровавий ми ходім,
І ворога з України,
В Московщину проженім.

Хоч ділять нас океани,
Спільно сили получім,
Дружно, єдно рвім кайдани
І до бою всї стремім.

Бо вже досить ми терпіли,
Братя милі, сотки літ,
Тепер свою кривду, горе
Перед сьвітом розкажіть:

Що 40-міліоновий
Нарід в тюрму завели,
А цареви кровавому,
Ключ від неї віддали.

Наступила важна хвиля,
Кровю зайнялась зоря,
Тож закличмо в один голос:
Гура! гура! на царя!

Не вірмо тим маніфестам,
Що в біді цар нам їх шле,
Він опісля знов забуде
І рабами нас назве.

О! народе, пробуди ся!
В сьвіт культурний оком глянь,
Сьміло з царем ти бори ся!
Та раз уже вольним стань!

Цар цареви подасть руку,
Як настане в сьвіті мир,
А ти, брате, що увидиш? —
В поли... тисячі могил.

Тож роздумай, друже милий,
Защо брату смерть несеш!?
Чи за царську політику,
Чи за вітчину ся бєш.

Чи за се ти слава буде,
Як зруйнуєш все добро,
Як розлєть ся кров червона,
Геть від Дністра по Дніпро?

О, ні, любий! Бо Всевишний,
За се тяжко покара,
Що брат брата гнав в могилу,
Щоб лишень спасти царя.

Тож шлю поклик я на поле,
Де ллєсь морем руська кров:
Проч з царатом! а між нами
Братська най буде любов!

Стефан Туз.

Родимці! Складайте жертви на „Фонд визволеня України".

КОШТИ ТЕПЕРІШНОЇ ВІЙНИ.

Один фінансовий знавець (експерт) в Лондоні (столиці Англії) прислав до часопису „Ню Йорк Амерікан" ось-таку телеграму:

„Лондон, 1. жовтня. — Я маю певність, що правительство видасть небавом дальшу серію банкнотів на суму $75.000.000.

„В останних одинайцяти днях вересня правительство видало понад приписану скількість $75.000.000, з чого величезна більшість пійшла на воєнні видатки. На тусаму ціль витрачено в минувшім тижни $43.595.000.

„У державнім банку находило ся з днем 30. вересня заледви $20.000.000. Війна коштує нас більше ніж $25.000.000 тижнево, а від початку війни т. є. за час осьмох тижнів розійшло ся вже $211.910.000.

„Правительство продовжило надальше мораторіюм (зарядженє, на підставі якого продовжуєть ся речинець виплати векслів), але з того дуже невелика потіха, бо повстає богато иньших фінансових недогідностий.

„Уділи (шери) лондонської бурси (стак ексченджь) виносили перед війною 150 (номінальна вартість уділу виносить 100), відтак упали до 110, а тепер вже до 90.

„Довідую ся з віродостойних жерел, що кошти війни в Німеччині виносять денно $5.000.000, у Франції $5.100.000, в Росії $5.600.000, а в Австрії $2.600.000 денно. Отже разом, поминувши ті видатки, які йдуть на удержанє сухопутних і морських армій в часї мира, теперішна війна пожирає денно $21.900.000".

КАЦАПСЬКИЙ ПРОСЬВІТИТЕЛЬ.

Один з членів кацапського Общества Русских Братств у Деслодж, Мо., просить нас помістити отсю новинку: На початку вересня с. р. був я у Шенандоа, Па., шукаючи за роботою. Здибав мене там звісний кацапський мочиморда Цуцик і затягнув зараз до найблизшого сальону. Він запитав мене, чи я є москвофіл. Я притакнув головою, бо хотів знати, що той пцубравець буде виговорювати на наш український нарід. Цуцик менї повірив, бо думав, що як я є членом кацапського Общества, то вже тимсамим мушу бути кацапом. Отже сей послїдний пяниця став зараз хвалити ся московськими побідами в Галичинї і не міг натїшити ся з того приводу, що „русскіє войска" так завзято мордують наших бідних братів у старім краю. Мене аж рука свероіла, щоб заїхати Цуцикови кулаком межи очи, але я сего не міг зробити в сальонї і ще до того в чужім для мене містї, а впрочім я хотів грати ролю москвофіла вже до самого кінця. Та сей конець прийшов далеко скорше ніж я сподївав ся. Сальонист викинув пяного Цуцика на „сайдвок" і зачинив за ним двері. Я вийшов на двір і бачу, що Цуцик не годен вдержати ся на ногах і тримасть ся вітру... Наренїті йому зробило ся недобре, совість його рушила... Він повалив ся на землю і почав викидати з себе всю нечистоту. Зблював ся від ніг до голови, а якийсь пепско підійшов до него і став йому лизати писок — зовсїм так як тому Луцьови Заливайкови. Я став ратувати бідного Цуцика, а він, злодюга, повідає до мене: „То ніч, господине, то нїч... Я так тїшу ся, що Москаль відобрав Австрії Галичину". — „А най же тебе грім трісне, ти кацапська скотино!" — крикнув я з пересердя до запитого Цуцика, плюнув йому здорово в лице і пійшов геть від тої мерзеної тварюки. Що там було далї з тим кацапським просьвітителем, який тепер устроює голосні віча в честь „перфесора" Ґедзила, і з тим псом, що йому лизав писки — не знаю, бо на другий день я виїхав із Шенандоа до Деслодж, де і доси перебуваю.

ДОРОГІ ЧОБОТИ.

В 39. числї олифантського „Нового Житя" находить ся новинка п. з. „Чоботи коштують 250 долярів". Ся новинка є собі доволї цікава, тож передруковуємо її в цїлости для наших читачів.

„Перед кількома тижнями, — пише орган олифантської „Згоди Братств" — коли то „Народна Воля" провадила бій зі „Свободою", а властиво з її редактором, щоби приготовити ямку, в котру мав впасти нелюбий „Н. В." — „дякоредактор", взяв в оборони [illegible] Н. Волі" також п. Матолича, співвластителя фарм в Мілвіл і правдоподібно сам голова Союза, п. Іван Артимович, мав написати, що знає о стілько п. Матолича, що сей, коли служив в Галичинї у господаря, то вкрав чоботи. Таке безплатне оголошенє і рекомендація не подобала ся п. Матоличови і він зажадав від „Н. Волї", щоби вона за таке оголошенє йому заплатила, щоби він міг заплатити за вкрадені чоботи.

„Справа опинила ся в суді. Як нас інформують, то суд наложив на „Н. Волю" за невідповідне і небажане оголошенє кару 250 дол., котрі мусить заплатити Р. Н. Союз. І за марні галицькі чоботята має заплатити Р. Н. Союз 250 дол. Ой, коб то було знатє, що ті чоботята таку важну ролю відіграють в Америці, то певно був би п. Артимович старав ся їх дістати, а тепер був би умістив в музею, котрий має заснувати „Просьвітна Комісія" нового Союза. Про предмети до музею не потребує торбуватись „Пр. К.", бо вони самі знаходять ся. І так пр.: як ч. 1. можна би було умістити чек, котрий скешував Кульчицький, хоч він був виставлений на инше імя; ч. 2. були би документи відносячі ся до справи бл. п. „панни Щ....."; ч. 3. протокол засїдань, в котрім закидає Мигасюк крадіж деяким урядникам і редакторам; ч. 4. галицькі чоботята, котрі коштують 250 дол. і т. и.

„І так предсїдатель і відвічальний редактор хотїли пімстити ся на нелюбій людині, а за се мусить український робітник платити. Чисто по галицьки: пани бавлять ся, а на хлопови шкіра тріщить".

АЙРИСЬКА БАБА СКАЖЕНОЮ ЗВІРЮКОЮ.

В неділю, 27. вересня с. р., лучила ся в Трой, Н. Й., осьтака сумна подія: Ігнатій Гнатів, вирядуючись о 10-тій годині рано до церкви, почув плач своєї дволїтної дївчинки, котра бавилась на дворі. Причиною плачу дитини була здичіла айриська баба, яка мала потрутити дитину і скалїчила її легко пальці. Коли Ігн. Гнатів запитав ся у баби, що вона [illegible] сварки випалила до него з револьвера, змірившп йому в саме черево. Бідачиско по кількох минутах звалив ся на землю. Заалярмований амбуляно забрав його сейчас до шпиталю, де американські доктори зробили на нїм операцію і покраяли його черево на кілька частий, не могучи вибрати куль, що застрягли в ребрах. Нещасний по страшних муках в понедїлок рано скінчив житє. Здичілу бабу зараз не нелюдським бчинку забрали до арешту разом з її одинайцятьлїтним сином, котрий мамі помагав. Небіщик походив з Гайворонки, повіт Підгайцї, в Галичинї, і числив 32 роки житя. Полишив осиротілу жінку з двома малими дїтьми. Не від річи буде сказати, що тройська громада стратила в покійнику найбільшого народного робітника. Був се один з тих, котрий майже сам кермував найбільше народною роботою. Був щирим патріотом і дуже ревно занимав ся народними справами, де тільки заходила яканебудь потреба. Він всюди був перший і умів других притягнути до хосенного дїла. Уряд, який справував яко предсїдатель Братства Р. Н. С., удержував в найбільшім порядку, стараючись о як найбільший розвиток Братства і Союза. Одним словом — був се один з межи всїх, за котрим довго буде сумувати тройська громада. Земля йому пером і вічна память! —

С. Вульчин.

ДОПИСИ

З RHONE, PA.

Наш плейзнк лежить собі межи лїсистими горами і мало хто про него знає. Парохія наша маленька, а ще до того брак у ній людий, званих патріотами.

Перед трома роками вибудували ми невеличку церковцю, а люди тримають ся її і мають навіть дуже гарно вишколений хор, що не уступає місця иншим руським хорам в Америці. Тутешна наша громада давала вже кілька разів театральні представленя, а кожде з них було дуже красне і поучаюче. Се все дїєть ся тому, що люди, котрі возьмуть на себе якийсь обовязок, старають ся його як найлїпше і як найточнїйше виповняти.

Дня 26 і 27 вересня (в суботу і в неділю) б. р. відбуло ся тут театральне представленє п. з. „Бідна на сьвіті нещасна дитина". Найкрасше відограли свої ролї панночки Анна Сторожко і Ярина Дубець, обі з Ґлен Лайон, Па. Перша з них мала ролю Олени, друга — ролю Галї. Хоч вони обі рожені вже в Америці, [illegible] мимо того руською мовою говорили [illegible] правно і зраджують по собі великий артистичний талан. Довгу і трудну ролю Дмитра відограв дуже вдатно Николай Салюк. Ролю жида віддав знаменито Михайло Челак. Не меньше вдатно вивязав ся зі своєї ролї Іван Судя, що був на сценї Петром. І инші аматори заслугують на велике признанє. Теодор Барна грав ролю Івана і Гриця, Петро Пирка — ролю війта, Теодор Стебніцький — ролю Стефана, Петро Судя — ролю Мартиня, Іван Свйонтко — ролю Івана, а п-на Зофія Блишак — ролю Касунї.

Я був на тім представленю присутний і виніс з него як найгарнїйше враженє. Менї здаєть ся, що воно принесло велику користь для тих родичів, що мають дїти. Треба лише подбати, аби нарід порозумів добре зміст сего представленя і його ціль, та не сьміяв ся там, де сьміяти ся не треба. Присутні на тім представленю в Рон заховували ся через цїлий час як не мож красше і здавалось — переживали усе те, що дїялось на сценї. Деякі люди так перенялись сею штукою, що мали слези в очах.

Велика дяка і похвала належить ся всїм аматорам і аматоркам за їх труд, а місцевому дякоучителеви честь і слава за його щиру працю при вивченю аматорів сеї трудної штуки.

Гарно, дуже гарно, чеснї громадяни з Рон, Па.! Тримайте ся так дальше, як дотепер. Лучіть ся, не дїліть ся і станьте ще примірóм иньшим руським громадам в Америці. Гаразд най буде з Вами!

Гість.

—o—

З MAPLEWOOD, N. Y.

Кацапи з Мейпелвуд рихтують ся іти на війну. З Руского Устя один шторник з третої евні вже має будинки на кисelицю і бере машину з собою та буде робити на дорозі ковбасу. Бере також з собою коника і помісницю. З Клемківки будуть нести сухарі і сухі риби, а з Волї будуть нести мазь і доготь. І так тота кацапська партія пійде аж до Олифанту. Там будуть просити благословенства від кацапів і пійдуть до краю, а Луцик їм вишише пашпорт і пійдуть з ним до Росії. Від Бехерйова зачнуть війну і будуть гнати за ворогами аж до столиці Осїка, а там будуть ходити по селах і навертати людий на цареславну віру. Фекуля буде висьвячувати батюшків, як лем тілько перелізе до кінця першу шкільну читанку — буквар. Він знає добре величати царя, а наскудити свій обряд і галицький нарід. А шторник знає, як дурити людий. Потім пійдуть всї до Росії, але цар мусить їм дати богато рублів на дорогу. А може потрібні гроші дасть кацапам Готовицький, бо він є прецінь кацапський протоєрей.

Парафіянин.

—o—

З YORKVILLE, O.

Перед пару роками Йорквіл був лише малою, мало кому знаною місцевостию, але тепер він вже геть розріс ся і став навіть досить великим містом. Минулого року побудовано тут фабрику, яка виробляє бляху на посудини, і в тій фабриці працює більше ніж 300 людий. Робітники, котрі роблять при ролях (звоях) при огни, заробляють по 5 до 7 долярів за 8 годин працї, але мусять на тїй роботї добре розуміти ся. Звичайні робітники заробляють по 2 доляри за 10 годин працї.

Робучий нарід тягне ся тут за роботою, а за ним ідуть слїдом і бізнесмени ріжних народностий: Греки, Румуни, Хорвати, російські жидки і инші. На жаль, нема тут між нами ані одного українського бізнесмена, а здало би ся бодай 2—3, бо наші люди дали би їм певно несогірше удержанє. Лоти під будову домів тут рівні і сухі — вода нїколи не підійде. Ціна тих лотів залежить головно від положеня, отже $370, $650 і $700. Нові доми ростуть мов гриби по дощи. У тутешній майнї працює понад 300 людий, але тепер вони страйкують — ще від 1-го цьвітня. Компанія дає по 44 центи на „скрент", а робітники жадають по 47 центів від тони.

Ів. Станько.

—o—

З GLENWOOD, PA.

Мало хто знає про наш нарід, проживаючий в місцевости Ґленвуд, Па. Донедавна сей нарід не давав ніяких ознак сьвідомого народного житя, аж доперва в послїдних часах став будити ся з довгого сну.

В нас є читальня „Просьвіти", але маленька і бідна. Є також відділ філії американської „Просьвіти". По инших руських громадах в Америці нарід складає добровільні жертви на ріжні народні цїли, а у нас того не було аж до теперішного часу.

Недавно відбули ся хрестини у п. Михайла Михалишина. На тих хрестинах удало ся менї зібрати $5.50 на фонд філії „Просьвіти" в Америці. Жертвували отсї Добродії: М. Михалишин $2.00; Ю. Бережанський $1.00; Т. Михалишин 50 ц.; М. Затварніцький, С. Рідош, Н. Федишин, Т. Данилик Рєвакін, М. Лесейко, І. Михалишин, М. Михалишин і А. Волчко по 25 ц. Член філії „Просьвіти" П. Котула доложив до тої квоти 50 ц., отже разом зібрано 6 долярів.

У другого Михайла Михалишина жертвували на повисшу цїль отсї Добродії: М. Чорнотович 50 ц.; Т. Михалишин, І. Михалишин, М. Михалишин, Д. Михалишин, Д. Макар, Н. Ґогнят, І. Ґогнят, М. Фик, І. Мохналь і І. Гірців по 25 ц.; Каська Витязь 15 ц. Товариш Мих. Котула жертвував у своїм домі $1.00, отже разом зібрано $4.15.

Користаючи з нагоди, відзиваю ся отсим до всїх Русинів-Українців і прошу: Складайте свої лепти на пекучі народні цїли і не оставайте позаду других культурних народів. Окрім того сходіть ся до читальні бодай кождої неділї і здогаиняйте те, що доси занедбували.

Теодор Михалишин,
відпоручник „Просьвітної Комісії".

—o—

З ELMIRA HEIGHTS, N. Y.

Коли весь наш русько-український нарід обходить в сім роцї память столїтних уродин нашого славного Кобзаря Т. Шевченка, то і наша Русь в Елмайра Гайтс, не хотячи остатись позаду других, уладила заходом нашого товариства „Аматорський Кружок" в його честь вечерницї, котрі відбули ся дня 5. вересня с. р. Програма сих вечерниць складалась з трех точок: 1. Відчит про житє і дїяльність нашого Кобзаря, котрий виголосив наш парох Всч. о. Володимир Стех; 2. Сьпіви і декламації; 3. Відігранє драми п. з. „На старости лїт".

Мушу тут заявити, що наш нарід з сих вечерницях взяв численну участь і був дуже одушевлений. Оплескам не було кінця.

Дай, Боже, щоби подібні вечерницї в наших просьвітних орґанізаціях частїйше відбувалп ся, з тим є сильна надія, що осьвідоленє в нашім народі скорим темпом пійде наперед.

Теодор Шудлик.

ДО ВІДОМА УКРАЇНЦІВ В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Дня 27. вересня відбуло ся всенародне віче заходом читальні „Просьвіти" і Тов. „Український Клюб" в Рочестер, Н. Й., в справі европейської війни. По обговореню теперішної ситуації і положеня нашого українського народу в Галичинї і на російській Україні, віче рішило одноголосно вибрати **сталий комітет місцевий**, котрий заняв би ся (що тижня аж до укінченя війни) збиранєм жертв на **„Фонд Визволеня України"**, відповідно до оголошеня „Української Народної Ради". До збираня жертв зістали вибрані отсї панове: **Антін Тимків, Дмитро Захарнів, Микола Шевчун і Микола Грицак.**

Прошу отже всїх Вп. Українцїв і Українок [illegible] жертвувати якусь квоту, бо дїйсно хвиля дуже важна і наші братя за морем будуть потребувати неабиякої помочи. Жертви (висоту квоти і імена треба вписувати **доконче** на лїстах, в котрі будуть заосмотрені колектори, щоби відтак можна докладний спис жертводавців подати до „Свободи". Лїсти будуть лише ті важні, на котрих будуть уміщені підписи предсїдателя, секретаря і касієра комітету.

На згаданім вічу зібрано звиш $50.00, котрі відішле ся на адресу ред. „Свободи". **За всякі инші жертви, давані до рук иньших людий, ми не відповідаємо, як рівнож подаємо до відома ще раз, що лише тих чотирох має право збирати жертви, а всяких иньших, котрі представляли би ся за колекторів, або котрі в цїли партійних роздорів закладали би инші комітети, належить делїкатно випросити з хати, а рівночасно про такі случаї повідомити комітет на мої руки** (St. Sklepkowich, 81 Hanover St., Rochester, N. Y.).

Рочестер, 30. вересня 1914.

Степан Склепкович,
предсїдатель комітету.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ 1914 р.

Член на цїле посмертне платить $1.50, а на половину посмертного 86 цнт.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of. America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба завсіди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

Богдан Лепкий.

Дубовий листок.

(Казка).

Дубовому листкови вкучило ся висіти на галузці і він почав нарікати на свою лиху долю. „Сьвіт такий великий і гарний — говорив до своїх сусідів, дубових листків — тілько у нім всілякого дива, а я згину і того всього не побачу. Від рана до ночи мушу висіти на тім самім місци, дивити ся на ту саму траву і слухати того самого цьвірінькання птахів. Гірка і нещаслива моя доля!"

Так нарікаючи дрожав цілий і тремтів мов чоловік, що захлинуть ся в плачу. Саме тоді повіяв сильнійший вітер і неспокійний листок відірвав ся від рідної галузки.

„Яке щасте! — говорив до себе. — Тепер я вільний, тепер побачу сьвіт". — Того самого вечера зірвала ся буря і пірвала дубовий листок. Він летів понад ліс, чув, як стогнали старі дерева і як тріщали їх довгі, повигинані віти, змагаючи ся з напрасними вітрами. Бачив, як червоні блискавиці вилітали з поміж чорних хмар і з грізним реготом вибирали собі що найвисші дуби, щоби їм розторощити голови. Бачив, як страшний медвідь і хитрий лис разом з трусливим заяцем втікали до своїх підземних криївок. І дубовому листкови робило ся легко на серцю. Ось цілий ліс боїть ся бурі, а йому все одно, він вже відорвав ся від галузки і летить у широкий, далекий сьвіт.

Над раном утихла буря. Наш листок упав на межу між двома ланами збіжа і сушив свою змочену дощами скіру. Пшениця хитала ся над ним, якби хотіла його заколисати. „Ні, ні, — відповів листок. — Я тільки на хвилину прилетів до тебе. Я уроженець далекого, дубового ліса. Лечу у сьвіт, щоб побачити його великі дива. Нема в мене охоти остати ся тут і чекати жнив. Пощо? Прецінь сьвіт такий великий і гарний, а я свобідний, зовсім таки свобідний!" Заледви се листок промовив, як повіяв вітер по межі і поніс ним, мов мідяним човенцем, аж на другий конець ниви.

Там закрутив ся листок і пустив ся в дорогу з иншими листками і квітками, котрі вітер для пустої забави позривав з галузок. Поруч него летів якийсь маленький пташок.

„Овва!" — говорив до него листок. — Думаєш, що тільки птахи вміють літати? Диви ся, я лечу не згірше від тебе, але ти не можеш далеко полетіти, бо маєш гніздо, до котрого мусиш перед ночию вернути, а я не маю нічого і нікого, я собі пан, полечу на край сьвіта і надивлю ся на все, що тільки є [illegible]" — I полетів. Під вечір упав на оболоню, на росисту траву і говорив знова до себе: „О! Чиж не лішпе лежати мені на такій розкішній постели, ніж висіти цілу ніч на галузці і бути предметом забави збиточних вітрів? Висплю ся гаразд, відпічну собі, а на рано в дальшу дорогу до міста, побачити, як живуть люди".

Дійсно виспав ся листок доволі, відпочав і ранком покотило ним до ріки. Боронив ся листок, як міг; казав, що не вміє пливати, але вітер кинув ним на филю. „Як бачу, не така то велика штука плисти. Навпаки — се навіть дуже приємний спосіб мандрівки. Лежиш собі спокійно, а міліярди капель води несуть тебе мов якого пана. Глупі риби! Думають, що тільки вони майстри у пливаню. А хибаж я не вправний пливак? Тільки риби нічого більше й не вміють, а я і скачу і лечу і пливаю по филях. Як то добре, що я відірвав ся від тої нерухомої гилячки. Господи! Яка нудота висіти так на одному місци від уродженя до гробу!... Працайте рибки! Ловіть собі свою марну поживу і втікайте до своїх нужденних нор поміж камінем, а я плину собі до міста подивити ся на людий!"

І дійсно на другий день задержав ся дубовий листок коло якогось моста; вдарила филя, викинула його на беріг, надбіг вітер і поніс до великого міста.

„Як тутки гарно! — подумав собі листок. — Не так, як в нашім глухім лісі. Які великі доми, як розкішно повбирані люди, який рух!" Але не довго любував ся листок. В місті затишно, вітру нема, і він сів як не пишний посеред улиці. „Я не хочу тут сидіти — кричав невдоволений. — Хочу дальше до того пишного огороду, з розкішними квітками й деревами. Тут мене переїде який віз, або наздоптче неуважний чоловік". Але ніхто його не слухав. Тоді листок хотів підскочити і підстрибуючи з каменя на камінь дальше іти, та почув, що не має сил. Лежав безсильний і пожовклий зітхаючи до ліса і до рідної гилячки, а прохожі толочили його марне топеньке тіло. Досьвіта прийшли люди з мітлами та лопатами, згорнули дубовий листок разом з болотом, сьмітем та кусниками розкиненого по улицях паперу і вивезли до глубокої ями за місто.

ВСЯЧИНА.

ДІТОЧІ СЬВЯТА В ЯПОНІЇ.

В Японії два дні в році призначені виключно на діточі сьвята: 3. марта сьвято хлопців, — і 5. мая сьвято дівчат. На кождому домі, де протягом року вродив ся хлопчик, або в якому взагалі живуть хлопці, ставлять бамбусову щоглу, а на її вершку присилюють видутого з паперу коропа (одного, або й більше, залежить се від числа хлопців в даному домі), як символічне зображенє успіху в побориваню житєвих перепон. Такого паперового коропа зовуть там „ноборі". Хлопці перебирають ся за героїв, ґенералів, богів сили і борців. Забавками служить їм оружє, яке носять при торжественних обходах „дайміосів". В часі сьвята дівчат — сьвята ляльок („хіна матсурі") — кожда сімя одягає ся в найгарнійшу і найбогатшу одежу і у продовж цілого тижня гостять у себе близших і дальших свояків і приятелів. Превелику скількість дорогоцінних ляльок, які переходять в спадщині з поколіня на поколінє, враз із тарельчиками на риж, чайничками, дрібосенькими столиками і пишою домашною знадобою уставляють рядом, а перед кождою лялькою кладуть дарунки і їду.

—o—

ШТУКА ВОРОЖЕНЯ З РУКИ.

(Показчик для цікавих).

Молоді і старші люди на смерть нераз зажурять ся, коли почують з уст ворожбита чи ворожки, що грозить їм якесь нещасте. Недавно лучив ся в Берліні навіть випадок, що дві молоді дівчата потопили ся з причини такої небажаної ворожби. Тимчасом ціла штука вороженя опирає ся лише на забобонности людий, деколи також і на суґестії, яку промислові ворожбити уміють як слід використати.

Одним з найчастійше уживаних способів вороженя є вороженє з руки, або як його з грецька називають „хірогномія". Хірогномія прикладає велику вагу до рода і виду пальців та до сього, як вони на руці осаджені. Пальці ділять ся на три кляси, а саме на остро кінчасті, чотирогранчасті, широкі, лопаткуваті, дальше на гладкі, а вкінци на порослі волосєм. Остро кінчасті пальці вказують на реліґійність, фантазію, ідеалізм, штуку, поезію; є вони надзвичайно острі, то вказують на противенства тих прикмет: брехливість, наклін до пересади, фанатизм, божевілє. Чотирогранчасті пальці сьвідчать про розумність, застанову, скоре поширенє з конечностию, надмірно чотирогранчасті знов про упрямість, сварливість, нетерпеливість. Широкі пальці, так звані лопатки, означають рухливість, діяльність, наклін до матеріяльних інтересів; пересадно широкі є ознакою зависности, зухвальства, непривітности. Гладкі пальці є знаком скорої вражливости, а дальше і [illegible] стереженю видати вдучний суд про справу. Гладкий палець вказує ще і на влучний сьвітогляд та скоре поминанє справ. Порослі пальці є признакою виразованого розуму і визначного егоїзму. Також ріжнородність поодиноких складових членів пальця вказує на людські прикмети. Перший член, який носить на собі нігті, є знаменем волі і ініціятиви чим довший є той член, тим сильнійша воля чоловіка. Є він короткий, то означає се уступчивість, трусливість, а також безжурність. Є другий, середущий член пальця довгий, то є се знаком льоґічного думаня, бистроумности, навідворот знов сьвідчить про недостачу розуму. Третій член, який лучить палець з рукою, є знаменем доброго смаку, а також чим довший він, тим більші змислові похоти його властителя. Що знов до нігтів, то дуже короткі, більше широкі чим поздовжні нігті, понад які скіра високо впростає, сьвідчать завсігди про сварливий, упрямий характер. Короткі, гладонькі пальчики вказують на недостачу льоґічного думаня. Також загальний вид руки має для хірогномії своє значінє. Худі руки означають охоту до праці, товсті, мясисті руки противенство до сього. Три лінії на поверхні долоні, які разом творять пеначе Велике М, означають: перша лінія се лінія „серця", друга чертка є лінія „голови", а трета се лінія „житя". Зрозуміла річ, що хірогномія прикладає велику вагу до краски і виразности тих ліній. Чим котра з тих ліній виразнійша, тим виразнійший характер дотичних людий.

—o—

СМЕРТЬ ВІД ВУЖІВ.

В Індіях (в Азії) гине річно 20 до 25 тисяч людий через укушенє вужів. Меньше число гине в Бразилії, хотяй сей край найбогатший у вужі. До сего часу не удало ся ще винайти лікарям певного ліку, яким можна би загоїти затроєну рану від укушеня вужа.

—o—

ІСТОРІЯ ДІЯМАНТІВ.

(Знайденє „кулінана". — Романтична судьба „реґента". — Діяманти російської царської скарбниці).

Пятьдесять кільометрів від Кімберлей працювало минувшого року двох ямарів, шукаючи за діямантами, але праця їх була безуспішна. Вони рішили покинути вже в тім місци свою роботу і деинде шукати щастя, коли одного вечера їх слуга показав їм блескучий камінь, який держав у руці. „Глядіть, що я осьтут знайшов", так сказав він до своїх господарів. Се був величавий діямант ваги 178 і пів каратів, який на місци продано за 30.000 корон. Находки незвичайно великих камінів у полудневій Африці були в сім столітю дуже часті. Сюди належить найденє „кулінана", який має славу найбільшого діяманту в сьвіті. Він важив в своїм первіснім стані 3032 карати. Його знайдено 20. січня 1905 серед дуже особливших обставин. Того дня один робітник мав вже як послідний покинути діямантову міну, коли нараз запримітив на земли якийсь блиск. Він скинув свій плащ, входив за ніж і почав копати. Йому зломив ся ніж, він став копати дальше пальцями і так добув діямант. Товариство признало йому за се 40.000 корон нагороди.

„Реґент", колишня прикраса королівської французької скарбниці, походить правдоподібно з 17. століття, з копальні діямантів в Ґольконді. Для Франції набув його в часі малолітности Людвика XV. князь Орлеану, тодішний реґент, за поважну суму 3.375.000 франків. Один копальняний урядник украв був сей камінь і привіз до Европи, де вперед хотів продати анґлійському королеви. Коли король сього діяманту не купив, пійшов з ним урядник до Парижа. Так попав „реґент" до королівської французької скарбниці. Дня 17. вересня 1792 закрали ся до скарбниці злодії і між иншим вкрали також „реґента". Завдяки безіменному доносови вдало ся однак камінь відшукати. Тепер находить ся „реґент" в Люврі.

Ще цікавійша історія двох славних камінів російської царської скарбниці, „сансі" і „орлова". „Сансі" належав правдоподібно до каменів, які стратив Кароль в нещасливій для нього битві під Ґрансоном в р. 1476. Один швайцарський жовнір знайшов його і продав за малу суму одному монахови, який його дальше відпродав за таляра. Відтак дістав ся камінь в посіданє португальського короля Антонія, який заставив його Сансі-ому, скарбникови Генрика III. французького. Король Генрик зажадав каміня від свого скарбника, який тоді находив ся якраз в Сольотурні, а сей поспішив ся вислати одного слугу з каменем до Парижа. Слугу напали розбійники і вбили. Сансі, певний вірности свого слуги, казав розпороти живіт і справді знайшов камінь в жолудку вірного слуги. Камінь попав опісля в руки Мазаріна, а доперва в XIX. ст. дістав ся до російської царської скарбниці. В сій скарбниці знаходять ся кромі того ще три особливо голосні діяманти, згаданий „орлов", відтак „шах" і „фльорентієць". „Орлов" має найцікавійшу історію. Його вирвав іменно один французький жовнір, котрий на початку 18. ст. стояв ґарнізоном в Індіях, з ока статуї Будди. За сей камінь дістав жовнір 40.000 кор.; жидівський купець, що відпродав його опісля цариці Катерині II., дістав за камінь майже два міліони, а кромі того ще досмертну ренту 80.000 корон річно.

—o—

„ПОЛЬСЬКИЙ СТИЛЬ".

„Польська культура", якою Поляки так хвалять [illegible] сьвіті. „Польська господарка" — то вже утертий вираз для означеня лихої господарки. Але ось у Відни відбула ся недавно перед судією VIII. дільниці розправа, в якій розходило ся вже о трету польську прикмету — о „польський стиль". Одна трафікантка з Ґрацу, Копічек, заскаржила віденського купця Екля за образу, якої допустив ся він публично, написавши їй на отвертій картці таке: „Шляк Вас трафить, як Ви не віддасьте мені довгу". Купець оправдував ся, що він сеї картки не писав. Між судією й обжалуваним розпочала ся при тім весела розмова, що викликала між тими, що прислухували ся розправі, щирий сьміх. Екель заявив: „Пане судіє, то не можливе, щоби я написав таку картку, бо я не маю „польського стилю" (способу писаня)". — Судія: „А хто-ж написав ту картку?" — Обжалуваний: „Мій син". — Судія: „А Ваш син має „польський стиль?" — Обжалуваний: „Мій син вже скорше, бо він стоїть у зносинах з галицькими купцями". — Судія: „А чи знали Ви про те, що Ваш син написав таку картку?" — Обжалуваний: „Як би я був знав, то прецінь я не казав би писати, щоби обвинительку шляк трафив". — Судія: „Неможливе се не є, бож Ви були до неї ворожо настроєні через довг". — Обжалуваний: „Але як би її шляк трафив, то аж тоді не був би я прийшов до своїх гроший. В моїм інтересі лежить, щоби вона як найдовше жила". — Розправа скінчила ся так, що Екель перепросив Копічкову і зобовязав ся заплатити кошти процесу. Присутні на тім процесі пізнали нову прикмету Поляків.

—o—

ГАМУЛЕЦЬ НА ВІДДАЛЬ.

Винахідник лодки, кермованої на віддаль, Вірт, виступив тепер з новим винаходом, гамульцем на віддаль, який є призначений до піднесеня степеня безпеченства на зелізницях. Завдяки йому можна буде оминути так часті досі зелізничі випадки, викликані переїханем зворотниці, бо при помочи гамульця на віддаль сторож в бльоковім домі в кождій хвили одним рухом корби буде міг задержати кождий поїзд. Проби з новим винаходом відбувають ся якраз на лінії Норимберґа-Ґрефенбурґ і дали вповні вдоволяючі результати.

Як відомо, час шістьох секунд вистарчить, аби здержати поїзд без найменьших потрясень. Діє ть ся се при помочи електричних филь; прилад до приймованя їх містить ся в пакунковім вагоні, прилад відбирателя — в бльоковім домику або на зелізничім дворци. Получене ідучого поїзду зі стацією відбуває ть ся по електричнім дроті, який біжить здовж тору. Електричні явища природи лише о стільки перешкаджають діланю гамульця, о скільки прим. лискавиці наступають безпосередно по собі. Найкоротша перерва між двома громами вистарчає, аби гамулець міг ділати без перешкоди і без перерви. Впрочім спеціяльний автомат що дві секунди ствержує, чи гамулець ділає добре, а в разі перерви ведучий поїзд машиніст дістає спеціяльний сиґнал. Певність винаходу, як видно з сього, відповідає найострійшим вимогам. Сила електричних филь дає ть ся так нормувати, що здержує вона пр. тільки означений з гори поїзд, підчас коли иньший, що їде по сусіднім торі, зовсім на неї не реаґує, ані їй не підлягає. Можна одначе також здержувати всі поїзди на довільній лінії. Також виключена річ, аби міг хтось непокликаний в се вмішати ся.

—o—

ЯК ЖИД ПРОПОВІДУВАВ В ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ.

Недовго перед процесом Бейліса донесли російські дневники, що один Жид з проповідниці в соборі сьв. Володимира в Києві виголосив в часі богослуженя промову до вірних, в котрій протестував горячими словами проти намíреного процесу і доказував, що ритуальних убийств нема. Відтак розійшли ся поголоски, що того Жида признано божевільним і увільнено його від вини і кари. „Одеські Відомости" доносять, що той Жид, по імени Маслянковський, перебуває тепер в Миколаєві, що був справді суджений і признаний невинним, але не божевільним. Маслянковський оповів кореспондентови „Одеських Новостий", що справді в вересни 1913 увійшов до церкви сьв. Володимира і користаючи з перерви в богослуженю вийшов на проповідницю та звернув ся до зібраних з горячою промовою. Своїми словами викликав велике враженє: в церкві панувала велика тишина, богато слухачів мало слези в очах. Ціла промова тревала около двайцять мінут, ніхто йому не перешкодив. Доперва коли виходив з церкви, приступили поліцаї і арештували його. Його приміщено в вязници Лукіянівській і провірено його умовий стан, почім оречено, що є зовсім нормальний, супроти чого прокуратор виготовив акт обжалованя в напрямі злочину образи релігії і волокитства, бо Маслянковський не мав жадних документів, а по арештованю подав фальшиве назвиско. Тому, що дотично оречення київських знавців були деякі сумніви, віддано Маслянковського під обсервацію до заведення умово хорих в Виннищи, де по довших дослідах оречено, що є зовсім здоровий та відвічальний за свої діла і віддано його під окружний суд. За закидувані йому злочини грозила довголітна каторга.

Він боронив ся тим, що не знає церемоніялу православного богослуженя і думав, що то вже по богослуженю. Коли почав би проповідати кілька хвиль пізнійше, коли внесено би Тайни, зайшов би справді факт образи релігії, в сім однак випадку російська формалістика признала, що образи релігії не було. За промову і фальшиве леґітимоване засуджено Маслянковського на кількатижневий арешт, причім почислено йому час, який пересидів у слідстві.

—o—

„ВОНА МУСИТЬ ДІСТАТИ ПОЦІЛУЯ ВІД РОСТАНДА".

Звісний драматурґ Ростанд переконав ся, що він у Франції не лише один з найбільше поважаних письменників, але й один з найбільше люблених. Він не любить стояти по середині, щоби його оглядали, і як лише може, ховає ся при таких нагодах. Так хотів він недавно зробити, коли по викладі в Сорбоні всідав до автомобілю. Та коли хотів примкнути за собою дверцята, побачив якусь ніжну руку, що протиснула ся сему, а як виглянув, побачив і властительку ніжної руки, гарну, ще й не двайцятьлітну панночку, але дальше цілу товпу також молодих дівчат, що перстенем окружили його автомобіль. Властителька ніжної руки промовила до Ростанда сьміло й відважно: „Приходжу з просьбою". „Певно за автоґрафом?" спитав поет усьміхаючи ся і хотів такий написати. Та гарна дівчина заперечила головою, втиснула Ростандови рівночасно в руки китицю цьвітів, а він посинтав: „Що-ж властиво хочете?" „Одного поцілуя" сказала дівчина і наставила постови своє личко. „Я прибіцяла товаришкам, що дістану від вас поцілуя. А ви мені його не пожалуєте, правда? Ми так дуже подивляємо вас". Ростанд занервовів ся і задумав ся. Не було виходу, мусів — чи хотів чи ні — підлати ся і поцілувати Француженку. Але зараз потім примкнув мерщій дверцята і казав шоферови їхати чим скорше.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЛАЙЗЕНРІНҐ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 59, повідомляє всіх своїх членів, що дня 18. жовтня (октобра) с. р. відбудеть ся мітінґ, на котрім мають бути обговорені дуже важні справи. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — П. Фурля, предс.; А. Овад, секр.; П. Коцан, кас.

ГОЛОСІТЬ СЯ ПО ВІДШКОДОВАНЄ!

Перед пару місяцями прибув тут до Алабами з Вест Віржінії 21-літний молодець НИКОЛАЙ ВІТУСОВСЬКИЙ, родом з Хирова, пов. Старий Самбір, Галичина. Він зістав тепер убитий в майні і осиротив в краю стару матір. Може найдеть ся тут дехто з його родини, то нехай зголосить ся до компанії, а дістане за него гроші. Писати треба на адресу: Nicholas Szewczuk, Wailam Edgewater Mine No. 13., Ala.

ПРОТОКОЛ

з XIII. Головної Конвенції Р. Н. Союза в Америці, яка відбула ся на днях від 7-го до 12-го вересня 1914 р., в „Elmwood Music Hall" на розі улиць Elmwood & Virginia, Buffalo, N. Y.

(Дальше.)

Червень 1913 р.

Посмертне по членах	7.000.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	2.200.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	1.050.00	
Орган Р. Н. Союза	1.748.00	
„Свобода" за друки	235.75	
Нагорода гол. органїзатора	16.95	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	164.25	
Позички на перший морґеч на праперти	3.000.00	
За „стіл-файлерс" до офісу Р. Н. С.	292.00	
Разом		15.976.95

Липень 1913 р.

Посмертне по членах	12.650.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	400.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	100.00	
Сирітські части	500.00	
Орґан Р. Н. Союза	1.767.00	
Нагорода голов. орґанїзатора	22.45	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	222.05	
Решта за пресу	7.850.00	
За шафу до офісу Р. Н. С.	100.00	
Засїдане контр. комісії	311.47	
Разом		24.192.97

Серпень 1913 р.

Посмертне по членах	8.057.50	
Запомоги по женах (мужах) членів	1.200.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	1.300.00	
Сирітські части	1.554.92	
Орґан Р. Н. Союза	1.785.00	
Нагорода гол. орґ. за лип. і серп.	49.60	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	222.95	
За відзнаки Р. Н. Союза	800.00	
„Свобода" за книги для від. Р. Н. С.	1.[illegible]8.34	
Просьвітна Комісія Р. Н. С.	1.000.00	
Бонди голов. урядників і урядників „Свободи"	124.00	
Разом		17.992.31

Вересень 1913 р.

Посмертне по членах	16.050.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	1.800.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	300.00	
Сирітські части	2.342.50	
Орган Р. Н. Союза	1.815.90	
Нагорода голов. орґанїзатора (ухвала Річного Засїданя)	256.25	
Видатки на помічників секретарів (ухвала Річного Засїданя)	451.84	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	164.35	
Видатки Річного Засїданя	1.820.83	
За зготовлене показчика	60.00	
Разом		25.331.67

Жовтень 1913 р.

Посмертне по членах	6.100.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	3.200.00	
Запомоги за кілїцтва і нев. слабости	700.00	
Орґан Р. Н. Союза	1.842.00	
Нагорода орґанїзатора за верес.	59.50	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	241.02	
Видатки засїданя Голов. Екз. Ком.	342.62	
Адвокат за справи правничі	251.24	
Разом		13.006.38

Падолист 1913 р.

Посмертне по членах	5.664.66	
Запомога по женах (мужах) членів	3.400.00	
Запомога за каліцтва і нев. слабости	2.250.00	
Сирітські части	1.415.31	
Орґан Р. Н. Союза	1.854.60	
Нагорода гол. орґан. за жовтень	42.40	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	214.70	
За габінет (файлерс)	84.20	
Просьвітна Комісія Р. Н. С.	1.000.00	
Видатки подорожі і дієти в справі Р. Н. Союза	278.30	
„Свобода" за друки	857.25	
На фонд о. Н. Стефановича	500.00	
Позички на перший морґеч на праперти	2.500.00	
Разом		20.331.42

Грудень 1913 р.

Посмертне по членах	12.500.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	2.000.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	200.00	
Сирітські части	2.250.00	
Орґан Р. Н. Союза	1.900.00	
Нагорода гол. орґан. за падолист	34.20	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	312.64	
Просьвітна Комісія Р. Н. С.	1.000.00	
Позички на перший морґеч на праперти	1.000.00	
За „тайпврайтери"	200.00	
„Свобода" за опал. сьвітло і чищене офісів Р. Н. С.	190.90	
„Свобода" за друки	86.00	
Асекурація дому Р. Н. С.	152.00	
Разом		22.095.74

Січень 1914 р.

Посмертне по членах	11.400.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	3.800.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	200.00	
Сирітські части	1.139.00	
Орґан Р. Н. Союза	1.936.00	
Нагорода орґаніз. за грудень	73.10	
Платня Голов. Уряду	270.00	
На дар Ів. Франкови	200.00	
Адміністрація	224.42	
Відзнаки для Р. Н. С.	800.00	
Слав. Іміґр. Тов. (ухв. Річного Засїданя)	500.00	
Просьвітна Комісія Р. Н. С.	500.00	
„Свобода" на конто календаря на 1914 рік	1.000.00	
Позички на перший морґеч на праперти	5.000.00	
Разом		27.042.52

Лютий 1914 р.

Посмертне по членах	6.000.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	2.000.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	550.00	
Сирітські части	381.00	
Орґан Р. Н. Союза	1.979.70	
Нагорода гол. орґаніз. за січень	52.00	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	229.86	
Решта за календар на рік 1914	4.102.37	
За протокол. книги для відділів	120.00	
Видатки засїданя контр. комісії	383.05	
За нагороди для місцевих орґаніз.	850.00	
Разом		16.917.98

Марець 1914 р.

Посмертне по членах	10.800.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	1.200.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	1.375.00	
Сирітські части	600.00	
Орґан Р. Н. Союза	2.000.00	
Нагорода орґаніз. за лютий	63.50	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	269.41	
Просьвітна Комісія Р. Н. С.	788.80	
Видатки засїданя Голов. Екз. Ком. і Просьвітної Комісії	313.45	
Разом		17.680.16

Цьвітень 1914 р.

Посмертне по членах	10.610.18	
Запомоги по женах (мужах) членів	3.400.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	1.050.00	
Сирітські части	1.381.14	
Орґан Р. Н. Союза	2.005.00	
Нагорода голов. орґаніз. за марець	45.10	
Платня Голов. Уряду	[illegible]70.00	
Адміністрація	435.19	
Позички на перший морґеч на праперти	1.900.00	
Асекурація дому Р. Н. С.	38.00	
„Свобода" за друки	648.10	
„Свобода за сьвітло, чищене і телеф.	65.40	
За тайпврайтер	80.00	
Разом		21.928.11

Май 1914 р.

Посмертне по членах	6.350.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	2.800.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	700.00	
Сирітські части	1.416.70	
Орґан Р. Н. Союза	2.018.20	
Нагорода орґаніз. за цьвітень	35.00	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	201.79	
Запомога на голодуючих в ст. краю	100.00	
За відзнаки Р. Н. С.	800.00	
Позички на перший морґеч на праперти	800.00	
Просьвітна Комісія Р. Н. С.	1.400.07	
Засїдане контрольної комісії	484.40	
Разом		17.376.16

Червень 1914 р.

Посмертне по членах	15.150.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	3.200.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	700.00	
Сирітські части	4.188.48	
Орґан Р. Н. Союза	2.050.10	
Нагорода орґаніз. за май	48.30	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	371.43	
„Свобода" за друки	499.00	
Адвокат за справи правничі	340.00	
На „Рідну Школу" послідна рата ухвала XII. Гол. Конв.	500.00	
За „файлери"	68.00	
Нескешовані протестовані чеки	31.12	
Позички на перший морґеч на праперти	2.700.00	
Разом		30.116.73

Липень 1914 р.

Посмертне по членах	10.875.00	
Запомоги по женах (мужах) членів	4.200.00	
Запомоги за каліцтва і нев. слабости	400.00	
Сирітські части	1.800.00	
Орґан Р. Н. Союза	2.058.80	
Нагорода орґаніз. за черв. і липень	92.70.	
Платня Голов. Уряду	270.00	
Адміністрація	327.17	
„Свобода" за друки	100.65	
„Свобода" за чищене, сьвітло і тел.	45.00	
Просьвітна Комісія Р. Н. С.	612.27	
Засїдане Голов. Екз. Комітету	110.06	
Разом		20.891.65

Весь розхід від 1-го серпня 1912 р. до 31-го липня 1914 р. є	171.875.50

На суму приходів за послідні 2 роки зложились слідуючі позиції

За розмет вплинуло	473.684.84
За вступ, грамоти, відзнаки, чартери, печатки, платничі книжочки і книги	17.661.15
Процент в банках	6.194.49
Процент від морґечів	1.549.99
На сплату капіталу морґечів	2.300.00
„Свобода" на сплату довгу	4.309.00
„Свобода" процент від довжного капіталу	1.236.50
За адвертайзменти календаря за рік 1913	81.75
Звернено чеків назад до приходу на суму	3.992.50
Зворот мастку розвязаного 163 від. Р. Н. С.	35.00
Разом	511.090.22

На суму розходів за послідні 2 роки зложились слідуючі позиції

Посмертні запомоги по 274 членах	208.432.34
Запомоги по женах (мужах) чл. за 135 пом.	51.400.00
Запомоги 150 покалїченим або невиліч. хорим	19.030.00
Сирітські части по 78 членах	33.269.78
„Свобода" за орґан	42.814.60
Нагороди орґанїзаторські	1.384.31
Платня Головного Уряду	6.480.00
Адміністрація Р. Н. Союза	6.315.24
Засїданя Контрольної Комісії, Голов. Екз. Ком. і Просьвітної Комісії	4.022.45
Відзнаки конвенційні для делеґ. XII. Гол. Кон.	162.50
Бонди Головних Урядників Р. Н. С. і Урядників „Свободи"	248.00
Видатки XII. Головної Конвенції	12.886.94
Видатки Річного Засїданя	1.820.88
Просьвітна Комісія Р. Н. Союза	7.301.14
„Рідна Школа" в Галичині	2.500.00
На фонд ім. Січинського	500.00
На фонд о. Стефановича	500.00
На дар Ів. Франкови	200.00
Членська вкладка Р. Н. С. в „Слав. Іміґ. Тов."	500.00
Жертва на голодуючих в старім краю	100.00
Календар за рік 1913	3.981.90
Календар за рік 1914	5.102.37
„Свобода" за друки і книги для Р. Н. С.	5.544.84
За „лайнотайп" для „Свободи"	3.359.00
За відзнаки для Р. Н. С.	4.000.00
За грамоти і чартери	880.00
За пресу до друкованя „Свободи"	9.850.00
За прибудову будинку під пресу	3.577.40
Архітект за пляни прибудови	105.00
За стіл файлерс і шафу до офісу Р. Н. С.	544.20
Адвокати за справи правні Р. Н. С.	691.24
Випозичено на праперти на 1-ший морґеч	35.900.00
За тайпврайтери до офісів Р. Н. С.	280.00
За нагороди в ювил. році для місц. орґанїзаторів	850.00
За протоколярні книги для відділів	120.00
Асекурація дому Р. Н. Союза	190.00
Несплачені чеки розвязаних віддїлів	31.42
Разом	474.875.50

З І С Т А В Л Е Н Є.

Прихід від 1-го серпня 1912 року до 31-го липня 1914 року був	511.090.22
З послїдної XII. Гол. Конвенції остало в касі	106.384.06
Разом прихід був	617.474.28
Розхід від 1-го серпня 1912 р. до 31-го липня 1914 року був	474.875.50
Готівка з кінцем 31-го липня 1914 р. остає	142.598.78
Позички на перший морґеч на праперти	33.600.00
Рент від реальности	6.345.50
Вартість реальности	19.500.00
Довг друкарні „Свободи"	25.975.57
Загальний маєток Р. Н. Союза з днем 31-го липня 1914 р. є	228.019.85

З сего маєтку

Фонд сирітський	60.771.78
„ резервовий	121.057.20
„ розпорядимий	24.607.07
„ шкільний	9.903.23
„ убогих	11.680.57
Разом	228.019.85

(Дальше буде.)